

Предмет : Географија

Разреди: пети,шести, седми, осми

Наставник: Катарина Митровић

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА- ГЕОГРАФИЈА

Ученик се из предмета ГЕОГРАФИЈА оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду, а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

1. Усмене провера постигнућа ученика;
2. Писмене провера постигнућа ученика
3. Осталих активности

• **ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ**- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног оцењивања **не оцењује се** и служи за **планирање рада наставника и даље праћење** напредовања ученика.

1. **УСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - усмено одговарање на питања наставника обавља се у току оба полугодишта. Најмање по две оцене треба да буду на основу усмене провере постигнућа ученика. (уз исказивање географских вештина-сналажење на географској карти, оријентација у простору, читање графикона и дијаграма и извођење одговарајућих закључака из њих).

2. **ПИСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика – (контролни задаци)** обавља се у току оба полугодишта.

План (термини) одржавања **контролних задатака** је истакнут на сајту школе. Писмене провере дуже од 15 минута се најављују, оцене су јавне, ученик има увид у свој рад, а оцене се уписују у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализују се везано за најављену наставну област.

На **контролном задатку** се комбинују задаци затвореног и отвореног типа. Писмена провера може да садржи и проверу картографске писмености-нему карту. Као припрема за контролне задатке користе се задаци из уџбеника на крају лекција и наставних тема.

Писмена провера (контролни задатак) се вреднује кроз проценте–бодове на следећи начин:

Одличан(5): 86-100%;
Врлодобар(4): 70-85 %;
Добар(3): 50-69 %;
Довољан(2): 30-49 %
Недовољан(1): 0-29 %

Скала може да варира у зависности од постигнућа ученика, али не више од 5%.

Провера у трајању до 15 минута обавља се без најаве.

ПРОВЕРА КАРТОГРАФСКЕ ПИСМЕНОСТИ може бити остварена усменим и писменим путем (неме карте).

- За ученике 5.разреда да умеју на карти света да покажу континенте и океане, Гринич, екватор, повратнике, поларнике и простирање топлотних појасева.
- Ученицима 6. 7. и 8. разреда задати 10 појмова да покажу на географској карти и то:
9 и 10 за оцену 5,
7 и 8 за оцену 4,
5 и 6 за оцену 3,
3 и 4 за оцену 2,
мање од 3 оцена 1.
- Писменом провером утврђује се картографска писменост: правилно исписивање топонима, употреба картографских боја, прецизно позиционирање географских објеката, разликовање елемената географске карте и њихов значај. Свака нема карта (континентата у 7 . разреду , Србије у 8.разреду) се оцењује,узима се средња вредност и уписује оцена у дневник.

3. Остало– презентације , практичан рад, учешће у различитим облицима групног рада, активност и рад ученика на часу, домаћи задаци.

Презентације: према одабраним темама доделити задатак заинтересованим ученицима. Оцењивати: садржај, структуру и визуелни доживљај садржаја и начин презентовања.

Презентација може да садржи 10-15 слајдова. Слајдови не треба да буду оптерећени текстом. Потребно је да ученик одлично познаје тему о којој говори а да је излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) течно и

има свој логички след. Презентација не би требало да поседује граматичке и правописне грешке. На крају треба да садржи изворе одакле је ученик преузео коришћени материјал.

-Активност на часу се прати и вреднује континуирано током наставног процеса.

Прати се: залагање ученика, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање пре заокруживања формативне оцене у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке радове, школску (радну) свеску (садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове) и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.

Подаци као што су степен самосталности у раду, креативност, степен ангажовања, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење, бележе се у педагошку свеску. У закључну оцену за крај полугодишта/школске године могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе...Оцена из активности позитивно утиче на мотивацију ученика, а може бити од значаја и за општи успех ученика у његову корист.

Потенцијални разлози за добијање слабе формативне оцене – црвеног емотикона у електронском дневнику - (у даљем тексту: негативног знака) могу бити ситуације када ученик:

- нема основни прибор за рад на часу;
- не прати активно и не пише на часу;
- није урадио домаћи задатак, нему карту;
- показује незнање градива предмета;
- одбија да сарађује на било који начин и слично.

Потенцијални разлози за добијање средње формативне оцене – жутог емотикона у електронском дневнику - (у даљем тексту: средњег знака) могу бити ситуације када ученик:

- има само део основног прибора за рад на часу;
- половично прати активно и пише на часу;
- има урађен део домаћег задатка, део неме карте;
- показује делимично знање градива предмета (уз помоћ наставника) и слично.

Потенцијални разлози за добијање добре формативне оцене – зеленог емотикона у електронском дневнику - (у даљем тексту: позитивног знака) могу бити ситуације када ученик:

- има основни прибор за рад на часу и користи га у раду;
- прати активно, учествује и пише на часу;
- успешно уради домаћи задатак, нему карту;
- показује знање градива предмета;
- повезује ново градиво са раније наученим; - уочава везе са другим предметима; - сарађује на разне начине и слично.

Домаћи задаци: вежбе на крају лекција и наставних тема у уџбенику. Нису обавезне, а ко их редовно буде радио (пратити стално) на крају полугодишта (1. и 2.) може добити оцелу 5.

Рад у групи подразумева тимски рад ученика, ангажованост, размену, повезивање и примену идеја, а има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Одабрани начин представљања наученог: понудити ученицима, бар једном у полугодишту да одаберу начин на који ће показати шта су научили, а да то није обухваћено претходно наведеним начинима утврђивања знања: цртежом, постером, стихом, есејом, загонетном причом, енигматским садржајем, драмским приказом (улога туристичког водича, етно-догађај...)

Табеларни приказ бројчаних оцелу за пети , шести , седми и осми разред

ПЕТИ РАЗРЕД

Тема	Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	-дефинише појам географија - дефинише предмет проучавања географије	-објашњава елементе географског омотача (литосфера, хидросфера, атмосфера, биосфера) -објашњава природне и друштвене процесе и објекте - познаје како се дели географија -објашњава основне одлике физичке , друштвене и регионалне географије	-наводи примере повезаности географије и других наука	-објашњава зашто учимо географију - изводи закључке о одговорном и неодговорном понашању човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи. - повезује географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом.
ВАСИОНА	- дефинише васиону -разликује појмове Васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља - наводи планете Сунчевог система	-разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике(звезде, планете, сателити, астероиди, метеориди, комете) - разликује метеоре, метеориде, метеорите	-објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему -наводи примере комета, најважнијих датума за истраживање Вационе (лансирање првог сателита, први човек у свемиру, први човек на Месецу...)	-одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене -наводи примере коришћења вештачких сателита -показује интересовање, поставља питања, наводи своје примере везане за Вациону

ОБЛИК КРЕТАЊА ЗЕМЉЕ	-наводи каквог је облика Земља -дефинише шта је глобус -зна да наведе називе континената и океана -наводи и разликује земљина кретања	-помоћу глобуса описује облик Земље и наводи доказе о њеном облику -помоћу карте описује распоред копна и воде на Земљи и наводи називе континената и океана -објашњава земљина кретања и њихове последице -разуме појам преступне године на основу трајања револуције	-објашњава деловање Земљине теже на географски омотач -повезује смер ротације са сменом дана и ноћи -повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева -помоћу глобуса разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице	- Повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље -показује веће интересовање, поставља питања и везу часовних зона -самостално повезује обданицу и број часовних зона
---------------------	--	---	--	---

УНУТРАШЊА ГРАЂА И РЕЉЕФ ЗЕМЉЕ	-дефинише основне омотаче унутрашње грађе Земље - дефинише унутрашње и спољашње силе -разликује типове стена и начин настанка разликује епицентар и хипоцентар -дефинише елементе вулкана и њихову поделу ---дефинише основне појмове рељефа(планина, низија, брдо, висораван, расед, бора) -дефинише процесе ерозије и акумулације разликује основне типове рељефа настали радом спољашњих сила(речна долина, делта, ада, дина, пећина,...)	-описује процес вулканске ерупције и њене последице - разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији -помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена -објашњава и разуме како долази до формирања планина(хоризонтални и вертикални тектонски покрети) -објашњава начин деловања спољашњих сила(деловање река, ледника, морских таласа,...)	-помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); -наведе поступке које ће предузети за време земљотреса; показујући на карти -објашњава „ватрени појас Пацифика“ кроз примере -помоћу карте и цртежа описује и наводи примере за деловање спољашњих сила	-објашњава мењање облика и величине континентата кроз историју -описује настанак стена и наводи примере за њихово коришћење -описује процес кружења стена у природи на основу деловања унутрашњих и спољашњих сила - показује веће интересовање, поставља питања, наводи своје примере ерозивних и акумулативних процеса анализира узроке и последице негативног деловања људи на рељеф
-------------------------------	--	---	---	---

ВАЗДУШНИ ОМОТАЧ ЗЕМЉЕ	-дефинише атмосферу - зна састав и слојеве атмосфере -дефинише време и климу -наводи климатске елементе и факторе -зна да наведе основне климатске типове	-објашњава и разуме значај тропосфере и озоносфере наводи, -објашњава климатске елементе и инструменте за њихово праћење -објашњава утицај климатских фактора на промену климатских елемената -наводи и разуме одлике климатских типова	-анализира климадијаграм -наводи примере екстремних временских прилика у свету -разуме значај атмосфере за живот људи и њихове делатности -разуме важност и могућност личног учешћа у заштити, обнови атмосфере.	-анализира узроке и последице негативног деловања људи на атмосферу(глобално загревање, озонске рупе, киселе кише, климатске промене) - логички закључује и може да опише међусобну повезаност и зависност биљног и животињског света, рељефа, климе, земљишта и човека
ВОДЕ НА ЗЕМЉИ	-препознаје и чита географске и допунске елементе карте -зна однос копнених и водених површин на Земљи -зна да је светско море јединствена водена површина коју чине океани, мора, заливи и мореузи -може да препозна и именује океане и већа мора на Земљи	-разликује и објашњава географске чињенице-објекте,појаве, процесе и односе у Земљиним сферама -може да опише облике разуђености обала и да препозна на географској карти најразуђеније обале континената и регија -Уме да наведе и опише својства морске воде и њена кретања - разликује речну мрежу,речни систем и речни слив	- разуме значај мора за живот људи и њихове делатности -разуме важност и могућност личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању вода и животне средине - Може да објасни поделу језера према начину постанка њихових басена и значај језера	- Самостално објашњава значај мора за живот људи и њихове делатности -Предлаже акције и разуме важност и могућност личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању вода и животне средине -Самостално објашњава поделу језера премано чину постанка њихових басена и значај језера

БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ	-Имениује биосферу и може да препозна њене одлике -зна да наведе основне природне зоне	-Разликује и објашњава географске чињенице и процесе у биосфери. -зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света -објашњава природне зоне на земљи.	-Објашњава физичке законитости у бисфери -разуме утицај природног фактора развоја биљног и животињског света и на њихов хоризонтални и вертикални распоред. -уме да покаже на географској карти света распрострањеност биљног и животињског света.	-Анализира узорке и објашњава физичке законитости у биосфери -самостално тумачи утицај природних фактора биљног и животињског света на њихов хоризонтаални и вертикални распоред -разуме узорке и објашњава природне зоне на земљи -логички закључује и може да опише међусобну повезаност и зависност биљног и животињског света,рељефа,климе и човека
-------------------------	--	--	---	--

ШЕСТИ РАЗРЕД

Теме	Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Друштво и географија	-наведе појам и поделу друштвене географије	-именује гране друштвене географије и наводи њихов предмет проучавања	-објасни појам природне и географске средине и да их препозна на карти – објашњава шта проучавају: географија становништва, географија насеља, економска географија, политичка географија	-доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора – успоставља везу између физичко–географских и друштвено–географских објеката, појава и процеса – повезује знање и решава задати проблемски задатак – користи основне географске појмове повезане с друштвеном географијом

Географска карта	– наведе шта чини географску мрежу – разликује паралеле и меридијане – наводи методе представљања рељефа на карти - распознаје и прави разлику између методе боја, изохипси, шрафирања, сенчења -познаје начине оријентације у простору у природи – дефинише појам надморске и релативне висине	-анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте -дефинише појам географске карте -наводи елементе географске карте - упореди појам упоредника и подневка -опише и објасни изглед географске карте	-изведе закључак о значају постојања географске мреже на карти -дефинише и објасни географску ширину и дужину -анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте -дефинише математичке елементе, географске елементе и допунске елементе -објасни појам географске ширине и дужине -објасни улогу размера и размерника у мерењима на карти -препозна на карти контурне, линијске и ванразмерне картографске знакове и објасни када се користе -разликује врсте облика у рељефу помоћу методе боја -оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе -именује различите врсте картографских знакова – наводи пример за сваку врсту географске карте према размери	-примени стечено знање у одређивању координата дате тачке -образложи начин примене пропорције у добијању растојања у природи помоћу размере -објасни појам картографска мрежа – одреди растојање у природи помоћу размере - карте -прати инструкције и на основу њих одређује стварна растојања између тачака на Земљи – упоређује исти географски објекат на картама различите размере – образлаже различито приказивање истог географског објекта на картама различите размере – демонстрира начин оријентације географске карте -оријентише се у простору користећи компас, географску карту, сателитске навигационе системе - примењује стечена знања из картографије научено градиво
--	--	--	--	--

Становништво	-познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред -зна појам екумене и њене границе - зна појмове наталитета, морталитета и природног прираштаја -зна да наведе основне структуре становништва (полна, старосна, расна, национална, верска, образовна, професионална)	-разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва - може да наведе природне и друштвене факторе који утичу нагустину насељености -на општегеографској и тематској карти уме да покаже области на Земљи у којима су услови за живот становништва најповољнији, а у којима су неповољни -може да наведе континенте, регије и државе у којима је висок и низак природни прираштај – разликује екумену од анекумене -дефинише појмове природни прираштај, морталитет, наталитет. -наводи поделу становништва према старости, полу и раси	-објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља -разуме узроке и последице високог и ниског природног прираштаја -уме да одреди густину насељености континената и држава света -разуме потребу планирања породице (смањивање или повећавање стопе природног прираштаја) -разуме појам миграције и наводи узроке и последице миграција у свету и Републици Србији -разуме узроке и последице урбанизације и повезивања насеља у урбане системе (конурбације, мегалополиси) -показује на карти најгушће насељене области -зна узроке великог пораста броја становника -објасни разлику између позитивног и негативног природног прираштаја –дефинише појам миграције, емиграције и имиграције	-Самостално објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља -Критички разматра узроке и последице високог и ниског природног прираштаја -Примењује знања и уме да одреди густину насељености континената и држава света -Схвата важност и потребу планирања породице (смањивање или повећавање стопе природног прираштаја) - Анализира последице миграција и наводи узроке и последице миграција у свету и Републици Србији -Схвата важност урбанизације и повезивања насеља у урбане системе (конурбације, мегалополиси) – препознаје разлоге миграционог кретања – објашњава узроке последице миграција
--------------	---	--	--	--

	-наводи разлике између села и града -анализира различите типове села	-анализира географски положај насеља -објасни утицај природне средине и привреде на размештај насеља – анализира различите типове села	-препозна и упореди различите типове насеља у свету и нашој земљи -доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима -објасни и разуме појам деаграризације и депопулације села, наведе разлоге који доводе до ње - објасни појам првих градова на свету, градске зоне и показује их на конкретним примерима, на карти света -објасни историјски развој урбанизације -објасни појам града, агломерације и мегалополиса и разлику међу њима –одређује математичкогеографски положај на Земљи	-објасни континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету -анализира утицај природне средине на размештај и типове села -активно учествује у дебати и раду на часу – доводи у везу типове насеља са физичко географским и друштвено економским чиниоцима -повезује положај насеља с топлотним појасевима на Земљи -анализира различите типове градова -наводи примере урбанизације у свету повезује знање с примерима из свакодневног живота
--	---	--	---	---

ПРИВРЕДА	-наведе поделу привреде на делатности и секторе -образлаже појмове саобраћај, туризам и саобраћајно чвориште – образлаже појмове ратарство, воћарство и виноградарство, сточарство	-помоћу географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности -образлаже појмове екстензивне и интензивне пољопривреде и	-доведе у везу развој привреде с утицајем на природну средину доводи у везу размештај индустрије и квалитет животне средине -набраја гране саобраћаја и туризма -дефинише гране кварталног сектора –анализира утицај човекових делатности на животну средину	– доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине – повезује знање са свакодневним животом – образлаже појмове тешка и лака индустрија – доноси закључке и презентује позитивне, негативне и интересантне последице саобраћаја и туризма доводи у везу услужне делатности и квалитет животне средине -повезује знање са свакодневним животом – објасни разлику у степену развијености држава света – анализира поступак мерења свог еколошког отиска и изводи закључак колико утиче на загађеност – планира поступке за смањење загађења животне средине .
------------------------	---	---	--	---

Држава и интеграциони процеси	-објасни појмове држава, државна територија, државна граница	-доведе у везу значај и близину реке за формирање држава -објасни и разликује појмове државна, природна и етничка граница -објасни и разликује облике владавине упореди државно уређење монархије и републике -дефинише појам главни град	представи процесе који су довели до формирања савремене политичкогеографске карте света - објашњава појам административнотериторијално уређење -објасни како се одређује географски положај државе – наведе пример првих држава у свету	користи тематске карте и на њима препознаје границе земаља, њихове територије и главне градове - анализира и упореди специфичности различитих облика владавине -упореди и анализира различите географске положаје земаља на географској карти - упореди географски положај Србије у односу на неке друге земље света(у Европи и ван ње) објасни појмове НАТО, Уједињене нације, Европска Унија -објашњава и анализира узроке који доводе до оружаних сукоба у свету – представи значај интеграционих процеса – анализира и упореди међународне организације и њихову улогу у свету
---	---	--	--	---

	-именује континенте на Земљи -препознаје основне појмове о становништву -зна порекло назива Европе, величину Европе и њено простирање	објасни и на карти -покаже географски положај Европе -покаже на карти мора и океане на које излази Европа -покаже на карти крајње тачке Европе -покаже на карти велике градове -разуме зашто је географски положај Европе веома повољан -може на географској карти Европе да уочи облике разуђености њених обала и именује их (већа полуострва, острва, мора, заливи, мореузи) -уочава на географској карти Европе најкрупније облике рељефа и именује их (веначне и громадне планине, висоравни, простране низије) -препознаје на географској карти велике европске реке, пловне системе и језера	-објасни појмове Стари и Нови свет -илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте на простору Европе Нови свет -илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте на простору -објасни и на карти покаже размештај становништва Европе -објасни карактеристике привреде у високо, средње развијеним и неразвијеним земљама Европе -издвоји и на карти покаже регије Европе -разликује климатске типове и наводи примере утицаја појединих типова климе на живот и рад људи -објашњава разлике и уме да издвоји географске регије у Европи. -зна географски распоред биљних и животињских врста европског континента, хоризонталну и вертикалну распрострањеност.	-Уочава начин на који се формирају климатски типови и наводи примере утицаја појединих типова климе на живот и рад људи -објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије -Самостално објашњава географски распоред биљних и животињских врста европског континента, њихову хоризонталну и вертикалну распрострањеност (арктичку пустињу, тундру, степу, четинарску и листопадну шуму) и њихов значај. -Примењује знања и процењује међусобну повезаност и односе држава и регија Европе -служи се картом Европе
--	--	---	--	---

ТЕМА	СЕДМИ РАЗРЕД			
	Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Европа	- одреди и покаже на карти географски положај Европе, њене границе -наведе природне карактеристике Европе заливе, острва, полуострва, планине, висоравни, пустиње, климатске типове, реке, језера -именује најкрупније рељефне целине и препознаје их	- наброји чланице бивше СФРЈ, одреди географски положај свих држава чланица и њихових главних градова и уме да наведе природне одлике свих држава. - прикаже границе Јужне Европе на карти, објасни значај регије, именује државе које припадају Јужној Европи и прикаже групе народа које је насељавају; -Ученик уме да прикаже границе Средње Европе на карти, објасни значај регије, именује државе које припадају Средњој Европи и прикаже групе народа које је насељавају; -Ученик уме да прикаже границе Северне и Источне Европе на карти, објасни значај регија, именује државе које им припадају и прикаже групе народа које их насељавају;	-одреди географски положај Италије, наведе главни град, веће реке и планине, типове климе; -Ученик уме да одреди географски положај Шпаније, наведе главни град, веће реке и планине, типове климе; -Ученик уме да одреди географски положај Грчке, наведе главни град, веће реке и планине, типове климе; -Ученик уме да одреди географски положај Немачке, наведе главни град, веће реке и планине, типове климе; -Ученик уме да одреди географски положај УК Велике Британије и Северне Ирске, Краљевине Норвешке и Руске Федерације, наведе главне градове, веће реке и планине, као и типове климе;	-Објашњава појам <i>интеграција</i>; Ученик уме да именује чланице Европске уније и наведе циљеве Уније. -Самостално тумачи повезаност и Међусобно условљавање свих природних и друштвених елемената на територији Европе -Самостално тумачи значај Европске уније у унапређењу економије и добробити грађана -на основу анализе географске карте доноси закључке о просторним и узрочно-последичним везама између географског положаја, граница и величине Европе.

Азија	- одреди и покаже на карти географски положај Азије и границе пружања континента; -наведе природне карактеристике Азије – заливе, острва, полуострва, планине, висоравни, пустиње, климатске типове, реке, језера;	- дефинише густину насељености, анализира карту густине насељености Азије, -именује породице народа и њихов размештај на териотрији континента; - схвата да се подаци о становништву, његовим одликама и структури добијају наоснову пописа становништва - уме да израчуна просечну густину насељености на основу података о површини територије и броја њених становника - зна шта се подразумева под структуром становништва и може да наведе све структуре становништва	-Ученик уме да одреди географски положај Југозападне и Јужне Азије, објасни њихов привредни и саобраћајни значај, именује државе које припадају овим регијама и прикаже групе народна које их насељавају. - Ученик уме да одреди географски положај Југоисточне, Источне и Центеалне Азије, објасни њихов привредни и саобраћајни значај, именује државе које припадају овим регијама и прикаже групе народна које их насељавају.	- Самостално тумачи повезаност и међусобно условљавање свих природних и друштвених елемената на територији Азије (рељеф, клима, воде, тло, биљни и животоњски свет, становништво, насеља, људске делатности) - Уочава начин како се издвајају географске регије и уме самостално даобјасни њихове основне одлике.
--------------	---	---	--	--

Африка	-Одреди географски положај Африке и границе пружања континента; -Наведе природне карактеристике Африке и уз помоћ карте нађе најважније појмове – заливе, острва, полуострва, планине, висоравни, пустиње, климатске типове, реке, језера;	- схвата да се подаци о становништву, његовим одликама и структури добијају нао снову пописа становништва - уме да израчуна просечну густину насељености на основу података о површини територије и броја њених становника - зна шта се подразумева под структуром становништва и може да наведе све структуре становништва -Ученик уме да објасни значење појмова <i>оаза, сахел, шот, вади</i>.	- Ученик уме да објасни значење појма <i>сафари туризам</i>; - познаје и уважава различитости народа и култура. — уочава битно, закључује и репродукује чињенице, дате дефиниције и законитости	- објасни значај регије, везе са другим регијама, именује важније државе које припадају поједним регијама, наведе веће и главне градове, објасни народе које је насељавају, као и најважније привредне одлике. -Користи различите изворе података, анализира и презентује податке о природном кретању становништва -самостално закључује на основу датих података, — критички расуђује, — показује интересовања и самоиницијативност за проширивање стечених знања знањима из других предмета - Схвата важност и уважава различитости народа и култура.
----------------------	--	--	--	---

Северна Америка	- уз помоћ карте одреди географски положај Северне Америке и границе пружања континента и уме да објасни регионалну поделу континента;	-наведе природне карактеристике Северне Америке – заливе, острва, полуострва, планине, висоравни, пустиње, климатске типове, реке, језера. -Ученик уме да израчуна густину насељености, анализира карту густине насељености Северне Америке, именује породице народа, прикаже њихов размештај на територији континента и да представи религијску структуру Северне Америке; -Ученик уме да именује староседеоце континента и покаже које пределе су населили;	-разуме важност одрживог коришћења природних ресурса - објашњава привредни значај туризма и утврђује перспективе развоја -зна начине заштите и рационалног коришћења природних ресурса -Ученик уме да објасни значење појма <i>Силицијумска долина</i>; -Ученик уме да именује високоразвијене земље Северне Америке;	објашњава разлоге и потребу бржег развоја и унапређивања пољопривредне производње - самостално објашњава друмски, железнички, речноканалски и ваздушни саобраћај и наводи предности и недостатке за сваку грану саобраћаја - процењује утицај и значај спољне трговине на прилив девизних средстава у земљу - објашњава привредни значај туризма и утврђује перспективе развоја - смостално, у пару или групи презентује начине заштите и рационалног коришћења природних ресурса
Јужна Америка	- Уз помоћ кате одреди географски положај Јужне Америке и границе пружања континента;	- Наводи природне карактеристике Јужне Америке – заливе, острва, полуострва, планине, висоравни, пустиње, климатске типове, реке, језера; -Ученик уме да објасни појмове <i>кампус</i> и <i>љанос</i>.	-Ученик уме да израчуна густину насељености, анализира карту густине насељености Јужне Америке, именује породице народа, прикаже њихов размештај на територији континента и да представи религијску структуру Јужне Америке; -Именује високоразвијене	- показује интересовања и самоиницијативност за проширивање стечених знања знањима из других предмета - Схвата важност и уважава различитости народа и култура

			земље Јужне Америке;	
Аустралија	- Ученик уме да одреди географски положај Аустралије и границе пружања континента;	Наводи природне карактеристике Аустралије – заливе, острва, полуострва, планине, висоравни, пустиње, климатске типове, реке, језера; Објашњава појам <i>кирк</i>; -Ученик уме да именује староседеоце континента; -Ученик уме да одреди географски положај Океаније;	-Наведе веће архипелаге и острва која им припадају. - Објашњава утицај климе на Аустралију	— показује интересовања и самоиницијативност за проширивање стечених знања знањима из других предмета - Схвата важност и уважава различитости народа и култура
Поларне области	-Ученик уме да одреди географски положај Антарктика и Арктика; -Ученик уме да именује истраживаче који су допринели открићу поларних области;	- Наводи најкрупније облике рељефа; -Ученик уме да наведе државе које полажу право на истраживање Антарктика;	-Ученик уме да наведе континенте који представљају део северне поларне области.	- Самостално тумачи Појмове - Анализира значај политичког и економског повезивања држава

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	ОСМИ РАЗРЕД			
	Довољан (2)	Добар (3)	Врло добар (4)	Одличан (5)
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	-препознаје положај Србије: Јужна Европа, балканска, подунавска, раскрсница путева - препознаје врсте граница и суседне државе - препознаје величину државе - препознаје симболе државе Србије - препознаје већину наведених појмова уз подршку наставника: интеграциони и дезинтеграциони процеси, регионалана сарадња, ЕУ, ОУН,...	-описује,уз мању помоћ наставника, положај Србије: Јужна Европа, балканска, подунавска, раскрсница путева -одређује, на географској карти, природне и вештачке границе Србије, као и државе са којима се Србија граничи. -Уз мању помоћ наставника: -наводи кључне године, векове и догађаје за настанак наше земље - описује појмове: интеграциони и дезинтеграциони процеси, регионалана сарадња - описује настанак и распад СФРЈ - описује циљеве међународних организација и облике сарадње наше земље са другим државама међународним организацијама -описује државне симболе	-објашњава просторне и узрочно-последичне везе географског положаја, граница и величине државе - анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије - одређује географски положај Србије и доведи га у везу са историјског географским развојем. - наводи и објашњава одлике државних Органа - препознаје територијалну повезаност Србије са осталим државама у Европи и у региону -објашњава географски положај земље;	- на основу анализе географске карте доноси закључке о просторним и узрочно-последичним везама између географског положаја, граница и величине наше земље - на географској карти света одређује положај Србије на Балкану и у Европи и објашњава: физичко-географски, математички, економско-географски и геополитички положај Србије. - објашњава сложеност и повољност географског положаја Србије. - анализира самостално и у групи позитивне околности положаја у функцији привредног развоја Србије. -анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - објашњава значај појединих државних органа -на основу географске карте доноси закључке везане за сарадњу наше земље са другим државама и међународним организацијама

ФИЗИЧКО ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	-препознаје већину основних природних одлика наше земље, уз подршку наставника појам литосфере и литосферне - зна појмове вулкан, земљотрес, хипоцентар, епицентар, рељеф, веначне (набране) планине, громадне (раседне) планине, ерозија, акумулација, – зна највеће планине и врхове зна највеће врхове -наводи неке угашене вулканске купе -Зна низије -наводи највеће котлине - зна облике у рељефу настали падинским процесима - зна неколико пећина - наводи већа језера - наводи веће реке -наводи неколико бања и уме да их покаже на карти	Уз мању помоћ наставника: - разликује и објашњава, појмове, објекте и појаве везане за литосферу - описује узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије - описује природне одлике и уз помоћ географске карте, одређује положај, препознаје и објашњава положај и главне особине Панонске и Понтијске низије, обода низија (Панонски и Понтијски) и планинскокотлинске Србије (Српскомакедонска масе, Динарида, Вардарске зоне и Карпато-балканида) - класификује морфоструктуре и облике рељефа на територији Србије и именује низије, ободне низија, - на немој карти приказује картографским изражајним средствима: планине, котлине, клисуре -зна пешчаре и уме да их лоцира на карти - зна најдуже реке -Наводи језера Србије - Наводи бање Србије -наводи типове земљишта	-објашњава узроке и последице кретања литосферних плоча настанка вулканизма, земљотреса, облика у рељефу који су настали деловањем унутрашњих и спољашњих сила Земље - објашњава географске просторне и узрочно-последичне везе између рељефних целина, климе, водних снага, земљишта, биљног и животињског света - објашњава узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије - користећи географску карту издваја морфоструктурне целине наше земље објашњава настанак и именује репрезентативне облике у рељефу Србије који су настали радом спољашњих сила . -именује спољашње и унутрашње факторе климе и описује основне одлике типова климе у Србији.	- на основу географске карте доноси закључке о просторним и узрочно последичним везама између рељефних целина насталих радом унутрашњих и спољашњих сила, климе, водних снага, земљишта, биљног и животињског света - аснализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије - доводи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичкогеографске карактеристике простора. -наводи мере за заштиту, обнову и Унапређивање географског простора Србије
--	--	---	--	--

ДРУШТВЕНО ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	- препознаје већину основних друштвених одлика наше земље, уз подршку наставника: број становника, густину насељености природно кретање становништва Србије (наталитет, морталитет) - зна појам, врсте насеља у Србији - препознаје већину основних, општих одлика привреде наше земље, уз подршку наставника,	Уз мању помоћ наставника: - описује друштвене одлике наше земље: - описује природно, механичко кретање становништва Србије етничку, верску, - појам, врсте насеља и њихов настанак у нашој земљи - наводи и описује прва насеља на територији Србије - зна настанак, развој и типове градова - препознаје и објашњава податке из табела, графика, старосно-полних пирамида у уџбенику везаних за број и структуре становништва - препознаје и објашњава уз коришћење географске карте основне, опште одлике привреде наше земље - на немој карти приказује картографским изражајним средствима: Хидроелектране, термоелектране, налазишта нафте, гаса	- објашњава географске просторне и узрочнопоследичне везе између географског положаја, рељефних целина, климе, водних снага, земљишта, биљног и животињског света са једне стране и природног кретања, густине насељености, структура становништва, миграција и насеља са друге стране - израђује и анализира графичке приказе структура становништва - доводи у везу типове градова са историјским приликама у нашој земљи - препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине. - објашњава географске просторне и узрочно-последичне везе између природних и друштвених фактора развоја привреде.	- на основу географске карте доноси закључке о просторним и узрочнопоследичним везама између географског положаја, рељефних целина, климе, водних снага, земљишта, биљног и животињског света са једне стране и природног кретања, густине насељености, структура становништва, миграција и насеља са друге стране - анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; - изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи. - изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике - објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи уз помоћ географске карте - уз помоћ карте Србије и других извора информација, анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи. - повезује размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи. - на основу географске карте доноси закључке о просторним и узрочнопоследичним везама између географског положаја и друштвених фактора развоја Земље.
--	---	--	--	--

ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	-препознаје врсте културне баштине и степене заштите природних добара - именује репрезентативне објекте природне и културне баштине	- описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти.	- процењује и објашњава важност очувања природне и културне баштине Србије	-уз помоћ географске карте анализира репрезентативна заштићена културна и природна добра Србије и наводи њихов значај
ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	-препознаје већину основних природних одлика завичаја, уз подршку наставника: највеће планине: Авала највеће низије: Панонска низија највећа брда: Звездара, Лешће, Баново, Лабудово... факторе климе: Атлантски океан, Северни ледени океан, надморска висина,... типове климе: континентална, умереноконтинентална, најдуже реке: Дунав, Сава, Топчидерска река,... највећа језера: Савско језеро * бање: Вишњичка бања * биљне зоне: листопадне шуме (храст, буква), степе * типове земљишта:	Уз мању помоћ наставника: - описује природне одлике и уз помоћ географске карте, одређује положај, препознаје и објашњава положај (набраја важније саобраћајнице) и главне особине завичаја - описује друштвене одлике завичаја: број становника густину насељености природно кретање становништва завичаја (природни прираштај) етничку, верску, економско-социјалну, образовну структуру механичко кретање (врсте и правце миграција) врсте насеља и њихов настанак у нашој земљи: стална (сеоска, мешовита, градска)	-црта и анализира тематске карте (рељеф, хидрологија) завичаја и статистичке податке и графички их приказује; - анализира становништво са аспекта густине насељености, природни прираштај, структуре становништва и миграције. -објашњава главне привредне делатности и гране свог краја. - објашњава које су перспективе развита места, општине и краја. - објашњава географске просторне и узрочно-последичне	.на основу географске карте доноси закључке о просторним и узрочнопоследичним везама између географског положаја, рељефних целина, климе, водних снага, земљишта, биљног и животињског света са једне стране и друштвених фактора развоја завичаја: развој науке, технике, политичке прилике у земљи и окружењу, друштвеног уређења, и појединих привредних грана са друге стране. - у договору и сарадњи са предметним наставником израђује пројектне задатке (семинарске радове, презентације, реферате, паное,...)

	- препознаје већину основних друштвених одлика завичаја - препознаје постројења industrije у свом завичају -препознаје и именује поједине културно историјске споменике - препознаје и именује остале привредне делатности у свом завичају	описује основне, опште одлике привреде завичаја -препознаје и објашњава уз коришћење географске карте положај као и основне, природне и опште одлике привреде завичаја	везе између природних и друштвених фактора развоја привреде, са једне, и појединих привредних грана са друге стране	
--	---	---	--	--

СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	- препознаје појам дијаспоре, као и већину држава у којима живе Срби ван Србије, уз подршку наставника	Уз мању помоћ наставника: - описује појам дијаспоре - уз помоћ географске карте и података у уџбенику осмог разреда препознаје и одређује просторни размештај Срба у појединим деловима европских и ваневропских држава.	- објашњава узроке (друштвене прилике, историјске и савремене миграције) и последице пресељавања Срба у друге државе Европе и осталих континената	- на основу географске карте доноси закључке везане за територијални распоред Срба ван Србије - објашњава одлике геопростора у којима живе - разуме значај успостављања чвршћих веза са матицом земљом - препознаје напоре и начине очувања националног интегритета - разуме значај повезивања са дијаспором - сагледава разлоге окупљања у локалне заједнице - сагледава потребу Србије за деловањем у циљу повезивања са дијаспором
-----------------------------------	--	---	---	--

Оцењивање постигнућа ученика по ИОП-у

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и посебних стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана, на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности (**ИОП1, ИОП2**)

Ученик који стиче образовање и васпитање по прилагођеним стандардима постигнућа, оцењује се на основу његовог ангажовања и степена остварености циљева и прилагођених стандарда постигнућа.

Ученик са изузетним способностима ИОП3 који стиче образовање и васпитање на прилагођени обогачен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних циљева, општих и посебних стандарда постигнућа и ангажовања. Ученик који с образује по ИОП-у оцењује се на начин и према исходима планираним ИОП-ом, а у складу са посебним законом:

- оцену **одличан (5)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања;

- оцену **врлодобар (4)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз високи степен ангажовања;

- оцену **добар (3)** добија ученик који остварује напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика и помоћ наставника;

- оцену **довољан (2)** добија ученик који остварује минималан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз значајну помоћ наставника и ангажовање ученика;